

9. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 р. № 3792-ХІІ. Ст. 64.; Pro avtorske pravo i sumizhni prava : Zakon Ukrainy vid 23.12.1993 r. № 3792-KhII. St. 64.

10. Ходаківський Є.І., Якобчук В. П., Литвинчук І. Л. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 276 с.; Khodakivskiy Ye.I., Yakobchuk V. P., Lytvynchuk I. L. Intelktualna vlasnist: ekonomiko-pravovi aspekty: navch. posib. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury, 2014. 276 s.

I. M. Bilous

ANALYSIS OF THE CURRENT STATE OF THE SYSTEM OF PROTECTION OF INTELLECTUAL PROPERTY IN UKRAINE

Ukraine, defining its vector of further economic development in the modern geo-economic space in the harsh conditions of a market economy, emphasized on an innovative way, which is not only real for our country, but also virtually unique in the modern conditions of transition of the developed countries of the world from industrial economies to post-industrial economies. It is no longer possible to ensure the competitiveness of the economy and the success of Ukraine on the innovative path of its development without a thorough understanding of the current state of such an influential factor of the economy as intellectual property. However, the economy of Ukraine can no longer be imagined without a reliable system of legal protection of intellectual property. Providing reliable protection of intellectual property in Ukraine has recently become very relevant. The effective preservation and enhancement of intellectual potential, cultural heritage, international authority and the improvement of the general criminal situation in our country depends to a large extent on its effective solution. The article deals with the problems and the current state of intellectual property protection in Ukraine. The analysis of the main problems is realized and the main ways of overcoming the negative situation connected with the protection of creative activity of the population of Ukraine are revealed.

Keywords: intellectual property, defence of intellectual property, copyright, allied rights, regulatory acts, legal protection.

Стаття надійшла до редакції 14.03.2019 р.

УДК: 343.2.01: 351.74

I. Ф. Хараберюш

СПЕЦІАЛЬНА ТЕХНІКА ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ: ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА

У статті висвітлюється роль і місце спеціальної техніки у правоохоронній діяльності як міждисциплінарної категорії юридичної науки. Для визначення обсягу поняття «спеціальна техніка правоохоронних органів» вибираються критерії: семантика словосполучення та система. Систему спеціальної техніки правоохоронних органів складають елементи, до яких входять загальні положення та галузі спеціальної техніки.

Ключові слова: спеціальна техніка, правоохоронна діяльність, система, інформаційні технології, інтелектуальні системи.

DOI 10.34079/2226-3047-2019-9-17-32-40

Постановка проблеми. Зростання технічної оснащеності правоохоронних органів України, сформованість правоохоронних структур (слідство, оперативні підрозділи, криміналістичні підрозділи тощо) призвели до виникнення самостійних груп технічних засобів, що використовуються цими структурами і мають чітку регламентацію. Вони групуються за основними напрямками діяльності правоохоронних органів (слідча, оперативно-розшукова, адміністративно-правова, охоронна) [1, с. 37-41] і об'єднуються, ми вважаємо, загальним поняттям «спеціальна техніка правоохоронних органів».

Спеціальна техніка правоохоронних органів, як і будь-який інший об'єкт наукового дослідження, має певне число ознак, рис, властивостей і тому закономірним є в нашій юридичній науці визначити місце і надати чітке визначення цій категорії. Не є секретом, що понятійна злагожденість особливо важлива для юриспруденції, і без розвиненого понятійного апарату, за допомогою якого поглиблюється вивчення правової дійсності, не можна розраховувати на розвиток юридичної науки.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженнями використання технічних засобів, і спеціальної техніки в тому числі, у правоохоронній діяльності займалися П.П. Артеменко, В.І. Гончаренко, Л.І. Громовенко, В.І. Декшне, О.Ф. Долженков, П.А. Єрмаков, Ю.Ф. Жаріков, В.П. Захаров, І.О. Ієрусалимов, І.П. Козаченко, Ю.Ю. Орлов, В.Л. Ортинський, Ю.О. Пілюков, М.А. Погорецький, О.О. Пунда, М.В. Салтевський, Е.Ф. Толмачев, І.Р. Шинкаренко та багато інших учених. Але досі немає чіткої понятійної визначеності спеціальної техніки, яка використовуються у правоохоронній діяльності, окреслення її системи, тлумачення її як правової дефініції.

Мета дослідження. Мета статті – окреслити місце спеціальної техніки, що використовується у правоохоронній діяльності, в системі юридичних наук, визначити її поняття та систему.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи практику застосування терміна «технічні засоби» та похідних словосполучень (науково-технічні засоби, спеціальна техніка, спеціальні технічні засоби), ми встановили, що вони мають настільки широке використання у наукових виданнях, законодавчих і нормативних актах, які відносяться до діяльності десятків міністерств і відомств, виконуючих зовсім різні й не пов'язані між собою завдання, що застосування їх поза контекстом (наприклад, для правоохоронної діяльності) і без спеціального коментарю втрачає всякий зміст.

Для визначення обсягу поняття ми застосуємо метод вибору критерію. Тому, щоб визначити обсяг поняття «спеціальна техніка правоохоронних органів», необхідно вибрати критерії, за якими ми його визначатимемо. З відповідних у такому випадку критеріїв ми можемо виділити семантику словосполучення та систему.

Почнемо з семантичного аналізу сутності і змісту терміну «спеціальна техніка», який включає в себе дві складові. Звернувшись до тлумачних словників, можна з'ясувати, що поняття «спеціальна» означає особлива, винятково для чого-небудь призначена, а також відноситься до окремої галузі чогось, притаманна будь-якої спеціальності [2, с. 753].

Під терміном «техніка» розуміється, по-перше, сукупність засобів праці, знарядь, за допомогою яких створюють що-небудь, по-друге, безпосередньо самі машини, знаряддя, пристрої та, по-третє, сукупність знань, засобів, способів, прийомів, використовуваних в якій-небудь справі [2., с. 795; 3, с. 507; 4., с. 1321].

Таким чином, техніка, з одного боку, – це сукупність засобів діяльності, створюваних для здійснення процесів виробництва і обслуговування невиробничих

потреб суспільства; з іншого – сукупна характеристика використовуваних для досягнення мети навичок, прийомів і методів.

Таке розуміння змісту слова «спеціальна техніка», як ми вже визначали, робить некоректним його використання поза контекстом, без визначення сфери застосування цієї техніки. При цьому приналежність до «спеціальних» може визначатися як спеціальною конструкцією, технічними можливостями і призначенням приладу, пристосування або пристрою, так, ми вважаємо, і особливими (специфічними) тактичними прийомами використання тих або інших технічних засобів. У ряді випадків і сам технічний засіб, і тактика його застосування можуть бути спеціальними.

Таким чином, стосовно «спеціальної техніки правоохоронних органів» у самому загальному вигляді мова йдеться щодо *сукупності засобів спеціальної техніки, тактики і методики їх ефективного використання в правоохоронній діяльності*.

Реалізація поставленої мети дослідження потребує уточнення цієї дефініції з урахуванням останніх досягнень науки та новацій в законодавстві України. Це також виявляється актуальним, тому що до сьогодні немає однозначного трактування цього терміну.

Проводячи історичний екскурс щодо визначення поняття «спеціальна техніка», ми можемо відзначити трактування його з позиції криміналістики як різновиду технічних засобів оперативно-розшукової діяльності, який являє собою систему приладів, пристроїв, матеріалів і речовин, що використовуються для збирання інформації негласними прийомами [5].

Також формування наукової думки щодо поняття «спеціальна техніка» складалося з визнанням його як узагальнюючого, родового поняття щодо технічних засобів, що використовуються в діяльності органів внутрішніх справ [6, с. 3-4; 7 с. 5].

Поняття «спеціальна техніка» почало формуватися у другій половині ХХ ст. і пов'язано з розвитком міліцейської науки. Найбільш вдалим на той час, ми вважаємо, визначення спеціальної техніки як системи технічних засобів, пристроїв і відповідних тактико-технічних прийомів, які використовуються органами внутрішніх справ при умові суворого дотримання законності з метою забезпечення охорони громадського порядку і боротьби зі злочинністю, організацією режиму отримання й охорони засуджених [8, с. 15-16].

Розглядаючи використання технічних засобів в правоохоронній діяльності в межах існуючого у той час технічного та правового забезпечення, ми можемо зробити висновок, що автори по-різному підходили до визначення самого поняття «спеціальна техніка». Окремі науковці звужували його до технічних засобів тільки оперативно-розшукового призначення [5], інші, визнаючи це поняття родовим, обмежувались тільки технічними засобами [6] не враховуючи методику і тактику їх використання, деякі з них, даючи визначення спеціальній техніці, враховували її складові, але недостатньо, на нашу думку, окреслювали напрямки й форми її використання [7] або не враховували структурних змін, які мали місце в органах внутрішніх справ [8].

Не краще становище щодо визначення спеціальної техніки, що використовується в правоохоронній діяльності, і в останніх роботах науковців України та інших держав.

Р.В. Мукоїда та А.О. Шелехов визначають спеціальну техніку як систему технічних засобів і відповідних тактичних прийомів, які застосовуються органами внутрішніх справ при умові суворого додержання законності в боротьбі із злочинністю, забезпеченні громадського порядку та виконання інших, покладених на них функцій. При цьому до технічних засобів вони відносять: сім основних класів: засоби зв'язку; засоби сигналізації та промислового телебачення; оперативно-технічні засоби (засоби негласної фотозйомки та відеозапису, засоби негласного звукозапису, пошукові

прилади; прилади нічного спостереження; спеціальні хімічні речовини); засоби розвідки та технічного захисту інформації; криміналістична техніка; інформаційні системи; засоби індивідуального захисту та активної оборони [9, с. 5]. Ми вважаємо, що визначення не враховує останніх досягнень науки та нечітко визначає класифікацію спеціальної техніки за напрямками діяльності органів внутрішніх справ.

Окремі автори не обмежуються органами внутрішніх справ, а розглядають спеціальну техніку для правоохоронних органів взагалі. Вони під спеціальною технікою правоохоронних органів розуміють прилади, пристрої, обладнання, механізми, хімічні речовини та інші створені людиною предмети (а також способи їх застосування), які можуть бути правомірно і результативно використані при проведенні оперативно-розшукових заходів, слідчих дій, підтримці режиму у виправних установах, охороні правопорядку з метою профілактики злочинності та розкриття злочинів в містах та інших населених пунктах [10, с. 5; 11, с. 6].

Є.Н. Бистряков, М.В. Савельєва, О.Б. Смушкін доводять, що спеціальна техніка являє собою сукупність технічних засобів і науково обґрунтованих прийомів їх правомірного використання уповноваженими на те співробітниками правоохоронних органів з метою попередження і розкриття злочинів, інших правопорушень, розшуку злочинців, утримання під вартою засуджених, а також осіб, підозрюваних і звинувачених у вчиненні злочинів [12, с. 10].

Ми бачимо, що автори, враховуючи основні елементи поняття «спеціальна техніка правоохоронних органів», перевантажують його функціональними властивостями цих засобів та не розкривають перспективних напрямків їх удосконалення, пов'язаних з появою нових видів злочинів.

Поява нових видів злочинів в інформаційно-комунікаційній сфері (сфера нових інформаційних технологій) і практичний досвід протидії цим злочинам дозволив нам включити до засобів спеціальної техніки специфічні засоби протидії – програмні та програмно-технічні засоби [13, с. 74], які принципово відрізняються від традиційних засобів, віднесених до категорії спеціальних.

Розглядаючи інформаційне забезпечення протидії злочинності, ми також побачили появу дуже важливого засобу збирання, накопичення, збереження, обробки, пошуку та надання необхідної інформації – автоматизованих інформаційно-пошукових систем та автоматизованих спеціалізованих систем [14; 15; 16]. Вони є специфічними програмно-апаратними комплексами, які складають, на нашу думку, окрему групу засобів спеціальної техніки під узагальнюючим терміном «автоматизовані систем».

На основі узагальнення результатів досліджень в області інтелекту і інтелектуальних систем [17] ми стверджуємо, що це перспективний процес надання інформаційним системам, що використовуються для протидії злочинності, властивостей інтелекту: *комунікативних здібностей; аналітичних можливостей; здатності до самонавчання; адаптивності; здатності до самооцінки; творчості*. Цей процес повинен слугувати фактором інтенсивного розвитку та інструментом підвищення ефективності правоохоронної діяльності за допомогою розробки і впровадження нових технологій.

Ми вважаємо, що *інтелектуальні системи* це більш досконалий рівень автоматизованих систем, які також повинні складати окрему групу засобів спеціальної техніки, здатних значно підвищити ефективність роботи правоохоронних органів.

Розглянувши апаратну частину нашого поняття, ми повинні більш детально дослідити методологічну складову спеціальної техніки правоохоронних органів. З наведених вище визначень її основу складають тактико-технічні прийоми [8, с. 15-16], тактичні прийоми [9, с. 5], способи [10, с. 5; 11., с. 6], науково обґрунтовані прийоми

[12, с. 10], які можна об'єднати загальним поняттям «методи використання». Однак, ми вважаємо, цим не обмежується методологічна складова, в якій ми повинні враховувати сучасні інформаційні технології.

Спробуємо розібратись у чому полягає сутність феномену «інформаційні технології» для правоохоронних органів, яке смислове навантаження вони мають. Розглядаючи термін «технологія» в широкому значенні, ми маємо на увазі сукупність знань, які можна використовувати для виробництва товарів і послуг з економічних ресурсів. У вузькому значенні – це сукупність способів перетворення речовини, енергії, інформації в процесі виготовлення продукції, обробки та переробки матеріалів, складання готових виробів, контролю якості, управління [18, с. 1245]. Поняття «технологія» містить у собі методи, способи, прийоми, режими роботи, послідовність операцій і процедур, вона тісно пов'язана із застосовуваними засобами, обладнанням, інструментами, використовуваними матеріалами.

Термін «інформаційна» означає – та, що стосується інформації [19, с. 270]. Тому «інформаційна технологія» – технологія, яка призначена і стосується інформації. Предметом праці інформаційних технологій є інформація та інформаційні ресурси. Засобами праці в нашому випадку є засоби обчислювальної техніки та телекомунікації, а в перспективі – засоби обробки інформації та комунікації, що відповідають рівню технологічного розвитку суспільства. Носіями технологічних функцій можуть бути засоби обчислювальної техніки та телекомунікації, автоматизовані інформаційні системи або працівники правоохоронних органів.

Таким чином, *інформаційні технології – це сукупність методів, способів, прийомів обробки, переробки чи передачі інформації та інформаційних ресурсів засобами обчислювальної техніки та телекомунікації, автоматизованими інформаційними системами або безпосередньо працівниками для одержання необхідного інформаційного продукту, контролю діяльності або управління певними процесами.*

Інформаційними ресурсами (об'єктами обліку) інформаційних систем правоохоронних органів є об'єктивно поєднаний набір відомостей, що безпосередньо стосується осіб, подій (кримінальних та адміністративних правопорушень), надзвичайних подій, який накопичується в процесі службової діяльності правоохоронних органів в обсязі, структурі й порядку, що визначаються завданнями, покладеними на них, відповідно до чинного законодавства.

З наведеного вище ми можемо надати визначення терміну «спеціальна техніка правоохоронних органів». *Спеціальна техніка правоохоронних органів – це сукупність засобів спеціальної техніки та методики їх правомірного використання з метою виконання завдань, поставлених перед правоохоронними органами. Засобами спеціальної техніки відповідно до цього визначення є – технічні, програмно-технічні та програмні засоби, спеціальні пристрої, речовини, автоматизовані та інтелектуальні системи. Методичну основу спеціальної техніки складають науково обґрунтовані тактичні прийоми, способи та інформаційні технології.*

Далі розглянемо систему спеціальної техніки правоохоронних органів як наукового поняття.

Система – це сукупність якісно визначених елементів, між якими існує закономірний зв'язок чи взаємозв'язок. Системність – це об'єктивна властивість, притаманна кожному об'єкту матеріального світу, явищу, події. Спеціальна техніка як галузь знань є сукупністю знань, що перебувають у певній послідовності щодо їхньої значущості, взаємозв'язку та відношення.

Узагальнення накопичених у процесі історичного розвитку наукових даних є

одним із первинних етапів становлення науки як відокремленої галузі знань, а зведення цих даних у логічно обґрунтовану систему свідчить про самостійність і ступінь зрілості науки, рівень теоретичного узагальнення відображених у її предметі явищ об'єктивної дійсності, які вивчаються цією наукою. Система будь-якої науки визначається не довільним віднесенням тих чи інших питань до однієї дисципліни, а об'єднанням їх на підставі внутрішньої єдності та об'єктивних зв'язків. Як і кожна наука, спеціальна техніка правоохоронних органів має свою систему яка формувалась впродовж певного часу і потребує чіткого визначення з урахуванням вимог сьогодення.

Ми вже знаємо – поняття «спеціальна техніка» має узагальнююче значення і використовується у законодавчих та нормативних актах, що регулюють діяльність багатьох міністерств та відомств. Так само і термін «спеціальна техніка правоохоронних органів» об'єднує усі технічні засоби, які використовуються в діяльності правоохоронних органів та вивчаються окремими науковими дисциплінами. Ми в своїх попередніх роботах [1, с. 37-41] та окремі науковці у своїх дослідженнях [8, с. 15-16.] основою для міждисциплінарного поділу спеціальної техніки використали професійну спрямованість її використання – слідча, оперативно-розшукова, адміністративно-правова. Це обумовлено тим, що, по-перше, має місце нормативно-правове регулювання використання технічних засобів в кожному з цих напрямів діяльності правоохоронних органів. По-друге, створена наукова база щодо теорії та практики використання науково-технічних засобів. По-третє, напрацьований великий практичний досвід застосування техніки, що дозволив створити методичну основу використання цих засобів в кожному з названих вище напрямках діяльності правоохоронних органів.

Під поняттям «спеціальна техніка правоохоронних органів», за аналогією з криміналістичною технікою [20, с. 64] та оперативною технікою [21], по-перше, розуміється розділ таких наук як криміналістика, оперативно-розшукова та адміністративна діяльність; по-друге – як сукупність засобів спеціальної техніки та методів їх використання в правоохоронній діяльності; по-третє – як навчальна дисципліна «Спеціальна техніка правоохоронних органів».

Спеціальна техніка правоохоронних органів як міждисциплінарна галузь юридичної науки являє собою систему наукових положень та рекомендацій, що створюють умови для розробки технічних засобів (криміналістичних, оперативно-технічних, організаційних, охоронних), а також науково-обґрунтованих способів, прийомів та інформаційних технологій з метою протидії злочинності правоохоронними органами.

На нашу думку, систему спеціальної техніки правоохоронних органів повинні складати елементи, до яких входять *загальні положення та галузі спеціальної техніки правоохоронних органів*. Загальні положення повинні визначати основні поняття, систему, принципи використання, завдання спеціальної техніки, загальну характеристику засобів спеціальної техніки, прийомів і способів їх застосування, правову регламентацію при вирішенні завдань правоохоронної діяльності.

Галузі спеціальної техніки правоохоронних органів, як ми вже визначали, повинні складатись з основних напрямків її використання в правоохоронній діяльності. За напрямками використання вона може розглядатися стосовно слідчої діяльності – *криміналістична техніка*, оперативно-розшукової діяльності – *оперативна техніка*, адміністративно-управлінської – *організаційна техніка*.

Висновки. Підсумовуючи, ми можемо стверджувати, що спеціальна техніка правоохоронних органів – це сукупність засобів спеціальної техніки та методики їх правомірного використання з метою виконання завдань, поставлених перед

правоохоронними органами.

Спеціальна техніка правоохоронних органів є міждисциплінарною юридичною наукою, складові якої вивчаються такими науками як кримінальний процес і криміналістика, оперативно-розшукова діяльність, адміністративне право і процес. Її систему складають загальні положення та окремі галузі.

Галузі спеціальної техніки правоохоронних органів складаються з основних напрямків її використання в правоохоронній діяльності і поділяються на криміналістичну техніку, оперативну техніку та організаційну техніку.

Список використаної літератури

1. Хараберюш І.Ф. Протидія злочинності засобами спеціальної техніки: концептуальний підхід: монографія. Донецьк: Вид-во „Ноулідж”, 2011. 362 с. Kharaberiush I.F. Protydiya zlochinnosti zasobamy spetsialnoy tekhniki: kontseptualnyy pidkhid: monografiya. Donetsk: Vyd-vo «Noulidzh», 2011. 362 s.

2. Ожегов С.И. Словарь русского языка: 70000 слов; под ред. Н.Ю. Шведовой. М.: Рус. Яз., 1990. 921 с. Ozhegov S.I. Slovar russkogo yazyka: 70000 slov; pod red. N.Yu.Shvedovoy. M.: Rus. Yaz., 1990. 921 s.

3. Словарь иностранных слов. М.: Рус. яз., 1989. 624 с. Slovar inostrannykh slov. M.: Rus. yaz., 1989. 624 s.

4. Советский энциклопедический словарь / Гл. ред. А.М. Прохоров. М.: Сов. Энциклопедия, 1985. 1600 с. Sovetskiy entsiklopedicheskiy slovar / Gl. Red. A.M/ Prokhorov. M.: Sov. Entsiklopedicheskiy, 1985. 1600 s.

5. Біленчук П.Д., Дубовий О.П., Салтевський М.В. та ін. Криміналістика: підручник для слухачів, ад'юнктів, викладачів вузів системи МВС України. К.: АТІКА, 1998. 416 с. Bilenchuk P.D., Dubovy O.P. Saltevskiy M.V. ta in. Kriminalistyka: pidruchnyk dlya slukhachiv,adyunktiv, vykladachiv vuziv systemy MVS Ukrainy. K.: АТІКА, 1998. 416 s.

6. Левков А.И., Ануфриев П.М. Использование средств специальной техники в работе уголовного розыска: научно-практическое пособие. Омск, 1979. 96 с. levkov A.I., Anufriev P.M. Ispolzovanie sredstv spetsialnoy tekhniki v rabote ugovnogo rozyska: nauchno-prakticheskoe posobie. Omsk, 1979. 96 s.

7. Декшне В.И., Романов А.П., Чекмарев Ю.В. Технические средства и системы управления в органах внутренних дел. Ч. 1. Оперативная техника: учебное пособие. М.: Акад. МВД СССР, 1986. 82 с. Dekshne V.I., Romanov A.P., Chekmarev Yu.V. Tekhnicheskie sredstva I sistemy upravleniya v organakh vnutrennikh del. Ch. 1. Operativnaya tekhnika: uchebnoe posobie. M.: Akad. MVD SSSR, 1986. 82 s.

8. Артеменко П.П., Воронин Б.П., Воскресенский Г.М. и др. Специальная техника и ее применение: учебное пособие. М.: Акад. МВД СССР, 1982. 348 с. Artemenko P.P., Voronin B.P., Voskresenskiy G.M. i dr. Spetsialnaya tekhnika I ee primeneniye: uchebnoe posobie. M.: Akad. MVD SSSR, 1982. 348 s.

9. Мукоїда Р.В. Шелехов А.О. Спеціальна техніка в органах внутрішніх справ.: навч. посіб; за заг. ред. С. В. Кузніченка. Одеса: ОДУВС, 2013. 134 с. Mukoida R.V. Shelekhov A.O. Spetsialna tekhnika v organakh vnutrishnikh sprav: navch. pos.; za zag. red. S.V. Kuznichenka. Odesa: ODUVS, 2013. 134 s.

10. Специальная техника правоохранительных органов: учебное пособие / сост. : Е. Р. Пудаков, Р. Р. Яппаров. Уфа : Изд-во БИСТ (филиал) ОУП ВО «АТиСО», 2017. 240 с. Spetsialnaya tekhnika pravookhranitelnykh organov: uchebnoe posobie / sost. E.R.Pudakov, R.R. Yapparov. Ufa: Izd-vo DIST (filial) OUP VO “AtiSO”, 2017. 240 s.

11. Леонов С.Н. Попов В.Г. Специальная техника правоохранительных органов. Курс лекций. Томск, Кузбасский институт ФСИН России, 2010. 271 с. Leonjv S.N., Popov V.G. Spetsialnaya tekhnika pravookhranitelnykh organov. Kurs lektsiy. Tomsk, Kuzbasskiy institut FSIN Rossii, 2010. 271 s.

12. Быстряков Е.Н., Савельева М.В., Смушкин А.Б. Специальная техника : учебное пособие. М. : ЮСТИЦИЯ, 2018. 252 с. Bystryakov E.N., Saveleva M.V., Smushkin A.B. Spetsialnaya tekhnika: uchebnoe posobie. M. USTITSIYA, 2018. 252 s.

13. Хараберюш І.Ф. Використання оперативно-технічних засобів щодо протидії злочинам у сфері нових інформаційних технологій: канд. ... канд.. Юрид. Наук: 21.07.04 / Хараберюш Іван Федорович. Львів, 2006. 265 с. Kharaberiush I.F. Vykorystannya operatyvno-tekhnichnykh zasobiv shchodo protydii zlochinam u sferi novykh informatsiynykh tekhnologiy: dis. ... kand. Urid. Nauk: 21.07.04 / Kharaberiush Ivan Fedorovich. Lvov, 2006. 265.

14. Бегов Д.Д. Сучасні технології в судовій акустиці (проблеми автоматизації експертних досліджень): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 „Кримін. процес та криміналістика; суд. експертиза” / Д.Д. Бегов. К., 2003. 18 с. Begov D.D. Suchasni tekhnologii v sudoviy akustytsi (problemy avtomatyzatsii ekspertnykh doslidzhen): avtoref. dis. Na zdobuttya nauk. Stupenya kand. uryd. Nauk: shets. 12.00.09 “Krim. prots. ta kriminalistyka; sud. Ekspertyza”/ D.D.Begov. K., 2003. 18 s.

15. Пілюков Ю.О. Використання інформаційних систем в експертних підрозділах МВС України: автореф. канд. На здобуття наук. Ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 „Кримін. Процес та криміналістика; суд. Експертиза” / Ю.О. Пілюков. К., 2009. 20 с. Pilyukov Yu.O. Vykorystannya informatsiynykh system v ekspertnykh pidrozdilakh MVS Ukrainy: avtoref. Dis. Na zdobuttya nauk. Stupenya kand. Uryd. Nauk: shets. 12.00.09 “Krim. Prots. Ta kriminalistyka; sud. Ekspertyza” / Yu.O.Pilyukov . K., 2009. 20 s.

16. Захаров В.П. Інформаційне забезпечення боротьби зі злочинністю: монографія. Львів: ЛДУВС, 2008. 472 с. Zakharov V.P. Informatsiyne zabespechennya borotby zi zljchinnistyyu: monografiya. Lviv: LDUVS, 2008. 472 s.

17. Хараберюш І.Ф. Інтелектуальні системи в правоохоронній діяльності // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Право. Маріуполь : МДУ, 2018. Вип. 16. С. 39-45. Kharaberiush I.F. Intelktualni systemy v pravookhoronniy diyalnosti // Visnyk Mariupl'skogo derzhavnogo universytetu. Seriya : Pravo. Mariupol : MDU, 2018. Vyp. 16. S. 39-45.

18. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. І гол. ред.. В.Т. Бусел. К.; Ірпень: ВТФ «Перун», 2001. 1440 с. Velykyu tлумachny slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy / Uklad. I gol. Red. V.T. Busel. K. ; Irpen: VTF “Perun”, 2001. 1440 s.

19. Нечволод Л.І. Сучасний словник іншомовних слів. Харків: ТОРГСІН ПЛЮС, 2007. 768 с. Nechvolod L.I. Suchasnyu slovnyk inshomovnykh sliv. Kharkiv: TORGSIN PLYUS, 2007. 768 s.

20. Пясковський В.В., Черноус Ю.М., Іщенко А.В. та ін. Криміналістика : підручник. К. : «Центр учбової літератури», 2015. 544 с. Pyaskovskiy V.V., Chernous Yu.M., Ichenko A.V. ta in. Kriminalistyka: pidruchnyk. K.: “Tsentr uchbovoi literatury”, 2015. 544 s.

21. Хараберюш І.Ф. Оперативна техніка як теоретико-прикладна категорія оперативно-розшукової науки // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Право. Маріуполь : МДУ, 2017. Вип. 13. С. 77-82. Kharaberiush I.F. Operatyvna tekhnika yak teoretyno-hrykladna kategoriya operatyvno-rozshukovoi nauky // Visnyk

Mariupl'skogo derzhavnogo universytetu. Seriya : Pravo. Mariupol : MDU, 2017. Vyp. 13. S. 77-82.

I. F. Kharaberiush

SPECIAL TECHNOLOGY OF LAW ENFORCEMENT BODIES: CONCEPT AND SYSTEM

The article highlights the role and place of special technology in law enforcement as an interdisciplinary category of legal science. To determine the scope of the notion "special technique of law enforcement agencies", the criteria are chosen: the semantics of the phrase and the system. Special equipment of law enforcement agencies is considered as a combination of special equipment and methods of their legitimate use in order to fulfill the tasks assigned to law enforcement agencies. The system of special equipment of law enforcement agencies consists of elements, including general provisions and areas of special equipment.

Keywords: *special equipment, law enforcement, system, information technology, intellectual systems.*

Стаття надійшла до редакції 14.03.2019 р.

УДК 342.95 (477)

Н. В. Нестор

ОПТИМІЗАЦІЯ КРИТЕРІЇВ ОЦІНЮВАННЯ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ СУДІВ (СУДДІВ)

З використанням наукових напрацювань щодо визначення, тлумачення понять ефективності, результативності, критеріїв, а також в сукупності з необхідністю дотримання принципу незалежності суду, аргументується точка зору про складність з методологічної точки зору розроблення об'єктивних критеріїв оцінювання, в тому числі кваліфікаційного оцінювання суддів чи претендентів на вакансію судді. В системному зв'язку з основними проблемами правозастосування згаданого органу суддівського врядування, здійснюється виокремлення та характеристика напрямків оптимізації критеріїв оцінювання під час здійснення контролю Вищою радою правосуддя за діяльністю судів (суддів) як елемент підвищення його ефективності.

Ключові слова: *контроль, судова влада, оптимізація критеріїв, оцінювання, Вища кваліфікаційна комісія суддів України.*

DOI 10.34079/2226-3047-2019-9-17-40-47

Постановка проблеми. З історичної точки зору, поняття ефекту, ефективності має економічну та математичну природу. Ефект розраховується як різниця між значенням, що характеризує попередній стан об'єкту, та значенням, що відображає його зараз; відображає результат, отриманий за певний проміжок часу; може бути позитивним, негативним, або нульовим (зміни відсутні) [1, с. 513]. Ефективність – це результативність певної дії, процесу, що вимірюється співвідношенням між отриманим результатом і витратами (ресурсами), що його спричинили [2, с. 9]; якісна сукупність заздалегідь визначених параметрів (елементів) за встановлений проміжок часу [3, с.